

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
Факультет математики та інформатики
Кафедра алгебри та інформатики

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан факультету

математики та інформатики

Ольга проф. Ольга МАРТИНЮК

“ 31 ” серпня 2022 року

РОБОЧА ПРОГРАМА

Педагогічної практики

обов'язкова

Освітньо-професійна програма: «Математика та інформатика»

Спеціальність: 014 «Середня освіта»

Предметна спеціальність: 014.04 «Середня освіта (Математика)»

Галузь знань: 01 – «Освіта / Педагогіка»

Рівень вищої освіти: перший бакалаврський

Факультет: математики та інформатики

Мова навчання: українська

Чернівці-2022

Робоча програма **Педагогічної практики** складена відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України № 1187 від 30.12.2015 р. (зі змінами, затвердженими Постановою КМУ від 10.05.2018 р. № 347) «Про затвердження Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності закладів освіти»; «Положення про організацію освітнього процесу в Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича», «Положення про проведення практики студентів Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича» та «Положення про контроль та систему оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти в Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича» і відповідає освітньо-професійній програмі «Математика та інформатика», предметна спеціальність 014.04 «Середня освіта (Математика)», галузь знань 01 – «Освіта / Педагогіка» (затверджено Вченою радою ЧНУ, протокол № 7 від 30 червня 2022 року).

Розробник: Віра СІКОРА, доцент кафедри алгебри та інформатики,
кандидат фізико-математичних наук

Обговорено на засіданні **кафедри алгебри та інформатики**

Протокол № 15 від 1 липня 2022 року

Завідувач кафедри

алгебри та інформатики _____ доц. Руслана КОЛІСНИК

Схвалено **Методичною радою факультету математики та інформатики**

Протокол № 1 від 31 серпня 2022 року

Голова методичної ради

факультету математики та інформатики _____ доц. Віра СІКОРА

© Сікора В.С., 2022 р.

© Факультет математики та інформатики, 2022 р.

Загальна інформація про педагогічну практику

для студентів спеціальності 014.04 — «Середня освіта (Математика)»

Ф о р м а н а в ч а н н я	Рік під гот овк и	Се мес тр	Кількість		Вид підсу мково го контр олю	Кафедри
			кред итів	Г о д и н		
Д е н н а / з а о ч н а	4	8	11	330	Захи ст	<p style="text-align: center;"><i>керівництво студентами:</i> кафедра алгебри та інформатики <i>педагогічна консультація:</i> кафедра педагогіки та методики початкової освіти <i>психологічна консультація:</i> кафедра психології <i>загальне керівництво:</i> кафедра алгебри та інформатики</p>

ЗАУВАЖЕННЯ: У випадку дистанційного навчання, на період карантину та / чи воєнного стану ознайомлювальна педагогічна практика може проходити в змішаному / дистанційному форматі в терміни, що визначені навчальними планами та з урахуванням особливостей змішаного / дистанційного навчання.

Вступ

«Практична підготовка студентів вищих навчальних закладів є обов'язковим компонентом освітньо-професійної програми для здобуття кваліфікаційного рівня і має велике значення для набуття студентами професійних навичок і умінь, оволодіння ними сучасними методами, формами організації та знаряддями праці в галузі їх майбутньої професії, виховання потреби систематично поновлювати свої знання та творчо їх застосовувати в практичній діяльності.» [1]

Педагогічна практика є складовою частиною підготовки студентів до роботи в навчальному закладі та покликана формувати якості вчителя математики / інформатики, озброїти майбутніх педагогів навичками та вміннями, необхідними для практичної діяльності в навчальних закладах, навчити самостійно і творчо застосовувати знання,

набуті в університеті.

На **четвертому курсі** студенти факультету математики та інформатики, які спеціалізуються за освітньо-професійною програмою «Математика та інформатика» (предметна спеціальність 014.04 «Середня освіта (Математика)», галузь знань 01 – «Освіта / Педагогіка»), проходять *педагогічну практику* протягом перших шести тижнів восьмого семестру. Під час цієї практики студенти повинні застосовувати набуті ними теоретичні знання та практичні навички з обов'язкових компонент ОПП (зокрема, «Вступ до спеціальності», «Математичний аналіз 1», «Лінійна алгебра», «Аналітична геометрія», «Програмування», «Основи інформаційних систем та технологій», «Педагогіка з основами педмайстерності», «Психологія (загальна, вікова, педагогічна)», «Методика викладання математики», «Методика викладання інформатики», «Основи інклюзивної освіти», «Методика соціально-виховної роботи в сучасних умовах», «Методика організації позаурочної роботи з математики», «Базові алгоритми олімпіадних задач з інформатики», «ІТ та онлайн-сервіси в професійній діяльності вчителя», «Здоров'язбережувальні технології та домедична допомога», «Професійно зорієнтована практика 1», «Професійно зорієнтована практика 2», «Ознайомлювальна педагогічна практика», «Навчально-педагогічна практика» тощо) та вибіркового компонент індивідуальної навчальної траєкторії.

Педагогічна практика створює сприятливі умови для розвитку цілеспрямованої систематичної педагогічної та науково-дослідної діяльності здобувача вищої освіти, спонукає його до творчості, активності, орієнтує на індивідуальний стиль педагогічної майстерності. Ця практика відіграє особливу роль у процесі професійної підготовки майбутніх учителів математики / інформатики — адже вона формує професійний інтерес майбутнього вчителя, його бажання працювати з дітьми, сприяє розвитку гуманістичної спрямованості, розвиває його професійні компетентності, надає у великій мірі оволодіти різними педагогічними технологіями.

Для того, щоб педагогічна практика відповідала цим завданням, необхідно:

1. Навчити здобувачів вищої освіти цілеспрямовано вивчати, глибоко аналізувати навчальну та виховну діяльність учителя й практикантів.
2. Навчити здобувачів вищої освіти самостійно організовувати навчальний процес (в тому числі позакласну роботу) з математики та інформатики в ЗЗСО.
3. Формувати у здобувачів вищої освіти навички психологічного вивчення особистості учнів, їх пізнавальних інтересів, взаємин у колективі, а також здійснювати індивідуальну виховну роботу з учнями.
4. Стимулювати інтереси здобувачів вищої освіти до вивчення спеціальних і педагогічних наук, науково-дослідницької роботи, розвитку своїх педагогічних здібностей, виховувати любов до педагогічної професії.

У процесі проходження педагогічної практики студенти – майбутні вчителі – мають не лише перевірити і закріпити теоретичні знання з фаху, педагогіки та методики викладання математики та інформатики, але й продемонструвати програмні результати навчання під час проведення уроків різних типів, творчо підходячи до організації

навчального та виховного процесів. Крім цього студенти повинні навчитися легко знаходити спільну мову з кожним учасником освітнього процесу та оволодіти загальними та індивідуальними прийомами і методами навчально-виховної роботи з учнями.

Особливу увагу під час практики слід приділити опануванню передового досвіду проведення уроків вчителями-практиками.

Базами педагогічної практики є заклади загальної середньої освіти (ліцеї, гімназії тощо) різних форм власності. Перелік баз практики формується керівництвом факультету за поданням відповідних кафедр щорічно, за два місяці до початку практики та в рамках договору про співпрацю¹ між Чернівецьким національним університетом імені Юрія Федьковича та управління освіти Чернівецької міської ради.

Здобувачі вищої освіти ОПП «Математика та інформатика», за погодженням з кафедрою алгебри та інформатики, можуть самостійно обирати базу практики та пропонувати її для укладання відповідного договору.

Студентів, які перебувають за кордоном або на особливо небезпечних територіях можна направляти у ЗЗСО, які працюють у змішаному форматі з використанням дистанційних технологій навчання в умовах воєнного стану. У випадку перебування студента у країні, де навчається багато учнів з України, можна розглядати можливість проходження ним практики по місцю перебування із залученням його до уроків в Українських товариствах різних країн, при Асоціаціях допомоги іммігрантам з України (за умови, що при них діють школи / класи з українською мовою навчання та студенту надано дозвіл на проходження у них такої практики).

Предмет, мета і завдання педагогічної практики

Предмет педагогічної практики – це організація освітнього процесу у ЗЗСО, теорія і методика виховної роботи, профорієнтаційна робота, педагогічна майстерність учителя.

Метою педагогічної практики є навчити студентів самостійно працювати з різними видами шкільної документації (ведення журналу, складання навчальних планів та планів виховних заходів, опрацювання наказів, договорів, робота з особовими справами учнів тощо), з плануваннями роботи вчителя математики / інформатики та класного керівника, озброїти студентів практичними вміннями та навичками готувати й проводити уроки за фахом, здійснювати навчання та виховання як на уроках, так і в системі позакласної та позашкільної роботи.

Крім того, важливою метою педагогічної практики є розвиток внутрішньої установки студента-майбутнього вчителя математики / інформатики на педагогічну професію; ознайомлення майбутніх учителів з педагогічною діяльністю в ЗЗСО; закріплення умінь проведення навчальних досліджень; усвідомлення значимості наукових знань, що отримані ними в процесі теоретичної підготовки, під час розв'язування конкретних практичних завдань навчання та виховання підростаючого покоління; формування соціальної мотивації для подальшої навчальної діяльності; особисте

---

¹ dohovir-pro-spivpratsiu-mizh-chernivetskyim-natsionalnym-universytetom-imeni-yurii-fedkovycha-ta-upravlinnia-osvity-chernivetskoi-miskoi-rady.pdf (chnu.edu.ua)

ствердження майбутнього педагога у правильності обрання професії, формування ідеалу вчителя на основі прикладів роботи педагогів, потреби в самоосвіті.

Основними завданнями педагогічної практики є поглиблення та закріплення на практиці теоретичних знань; вивчення сучасного стану навчально-виховної роботи в ЗЗСО, ознайомлення з особливостями організації навчально-виховної роботи; визначення стилів педагогічного спілкування вчителів, вивчення на практиці прийомів педагогічної техніки, формування в студентів інтелектуально-дослідницьких, оцінювальних та рефлексивних вмінь, необхідних для здійснення аналізу досвіду професійної діяльності вчителя та організації його навчально-дослідної роботи; формування любові до обраної професії, педагогічних інтересів, здібностей, розвиток творчого підходу до здійснення педагогічної діяльності; виховання стійкого інтересу до професії вчителя математики / інформатики, потреби в педагогічній самоосвіті

Зміст педагогічної практики

Враховуючи наведені вище мету й завдання педагогічної практики, *зміст педагогічної практики* для студентів 4 курсу охоплює знайомство з основними етапами діяльності ЗЗСО та включає в себе навчальну, виховну, методичну та науково-дослідну роботу. Зокрема:

1. Ознайомлення з роботою директора / керівника ЗЗСО, його заступників з навчального та виховного процесів; ознайомлення з матеріальною базою ЗЗСО, з традиціями колективу; відвідування уроків та виховних заходів.
2. Вивчення психологічних особливостей у навчальній та виховній роботі учителів (облік вікових та індивідуальних особливостей учнів, виявлення особливостей педагогічного спілкування з учнями і колегами).
3. Вивчення досвіду навчальної роботи вчителя математики / інформатики, організації самостійної роботи з учнями на уроці, методів активізації пізнавальної діяльності учнів, використання ТЗН і різноманітних прикладних програм, знайомство з обладнанням кабінету математики та інформатики.
4. Проведення навчальної і позакласної роботи з математики та інформатики: розробка планів і конспектів уроків, факультативних занять, підготовка дидактичних і роздаткових матеріалів, презентацій тощо.
5. Вивчення досвіду виховної роботи класного керівника, проведення окремих виховних заходів (виховні години, години спілкування, бесіди, диспути, збори, конференції), збір необхідної інформації для написання психолого-педагогічної характеристики учня та класу.
6. Ознайомлення з роботою вчителя математики / інформатики, котрий працює в НУШ.
7. Ознайомлення з роботою вчителя (асистента вчителя) в класах, де є учні з особливими освітніми потребами. Відвідування інклюзивно-ресурсного центру з метою знайомства з його працівниками та вихованцями, спостереження за їх роботою.
8. Підготовка та проведення уроків та факультативних чи гурткових занять з математики та інформатики, виховних годин, бесід з учнями на різні теми.
9. Ознайомлення з планами роботи методичного об'єднання (предметних, циклових

методики й технології навчання, виховання і розвитку учнів.

- ФК6.** Здатність формувати і розвивати в учнів ключові та предметні компетентності засобами навчального предмету та інтегрованого навчання; формувати в них ціннісні ставлення, розвивати критичне мислення.
- ФК7.** Здатність здійснювати об'єктивний контроль і оцінку рівня навчальних досягнень учнів на засадах компетентнісного підходу, аналізувати результати їхнього навчання.
- ФК8.** Здатність до здійснення професійної діяльності з дотриманням вимог законодавства щодо охорони життя й здоров'я учнів (зокрема з особливими потребами); використання здоров'язберігаючих технологій під час освітнього процесу.
- ФК9.** Здатність аналізувати власну педагогічну діяльність та її результати, здійснювати об'єктивну самооцінку і самокорекцію своїх професійних якостей.
- ФК10.** Здатність подавати математичні міркування та висновки з них у формі, придатній для цільової аудиторії, а також аналізувати та обговорювати математичні міркування інших осіб, залучених до розв'язання тієї самої задачі.
- ФК13.** Здатність до аналізу математичних структур, у тому числі до оцінювання обґрунтованості й ефективності використовуваних математичних підходів.
- ФК15.** Здатність до застосування ефективних педагогічних методик й освітніх технологій для забезпечення та оцінки якості навчання математики та інформатики у закладах середньої освіти, до формування в учнів ключових і предметних компетентностей.
- ФК16.** Здатність розв'язувати задачі шкільних курсів математики та інформатики різного рівня складності, аналізувати та оцінювати ефективність розв'язку та формувати відповідні вміння в учнів.
- ФК17.** Здатність добирати та використовувати сучасні інформаційно-комунікаційні технології в освітньому процесі та в позакласній роботі, аналізувати й оцінювати доцільність й ефективність їх застосування.

Після успішного завершення педагогічної практики, студент повинен продемонструвати отримані під час практики **програмні результати навчання (ПРН)**, відповідно до ОПП:

- ПРН4.** *Здійснювати* добір і *застосовувати* сучасні освітні технології, методики та інновації для формування предметних компетентностей учнів; критично *оцінювати* результати їх навчання та ефективність уроку.
- ПРН5.** *Вибирати* відповідні форми та методи виховання учнів на уроках і в позакласній роботі; *аналізувати* динаміку особистісного розвитку учнів, *визначати* ефективні шляхи їх мотивації до саморозвитку та спрямування на прогрес і досягнення з урахуванням здібностей та інтересів кожного з них.
- ПРН8.** *Застосовувати* сучасні інформаційно-комунікаційні та цифрові технології, спеціалізовані програмні засоби комп'ютерної математики та інтернет-ресурси у професійній діяльності та пошуку наукової інформації для самоосвіти, зокрема іноземною мовою.
- ПРН9.** *Виявляти* навички роботи в команді, адаптації та дії у новій ситуації; *генерувати*

нові ідеї, виявляти та розв'язувати проблеми освітнього процесу, проявляти ініціативність та підприємливість.

ПРН10. *Аналізувати* власну педагогічну діяльність та її результати, *нести* відповідальність за вироблення та ухвалення рішень у непередбачуваних робочих ситуаціях, *здійснювати* об'єктивну самооцінку і самокорекцію своїх професійних якостей.

ПРН11. *Усвідомлювати* необхідність продовжувати навчання зі значним ступенем автономії з метою вдосконалення набутої кваліфікації

ПРН17. *Розуміти і реалізовувати* сучасні методики й освітні технології навчання математики та інформатики для виконання освітньої програми в базовій середній школі, *застосовувати* інформаційно-комунікаційні технології на уроках і в поза класній роботі.

Обов'язки студентів

1. Протягом педагогічної практики здобувач вищої освіти повинен приходити до ЗЗСО до початку занять і перебувати в ній не менше 6 годин на день.
2. Дотримуватися правил внутрішнього порядку ЗЗСО, вказівок її директора і керівника практики.
3. Виконувати всі види робіт, передбачені програмою та завданнями педагогічної практики, акуратно і ретельно готуватися до кожного уроку, вести позакласну роботу, бути для учнів зразком дисциплінованості, ввічливості, працьовитості й організованості.
4. Вивчати планування, облік і звітність вчителів, класних керівників, асистентів вчителя, вихователів.
5. Вивчати індивідуальні підходи та методи викладання предметів досвідчених педагогів, методика роботи з учнями в ЗЗСО.
6. Студентам-практикантам необхідно оволодіти методикою застосування інформаційних та технічних засобів, а також інноваційних методів у процесі подачі нового матеріалу і контролю знань.
7. Допомогати вчителю з веденням класного журналу та іншої шкільної документації.
8. За допомогою вчителя математики/інформатики та класного керівника готувати та проводити уроки за фахом, повноцінно виконувати обов'язки вчителя та класного керівника.
9. Брати участь у роботі педагогічних рад, нарадах вчителів, методичних об'єднань тощо.
10. Відвідувати:
  - уроки та факультативні заняття з математики та інформатики, заняття гуртка з математики та / або інформатики (якщо такі є в ЗЗСО);
  - уроки математики / інформатики в 5-6 класах (котрі навчаються за програмою НУШ);
  - виховні заходи, які організовуються учнями, вчителями ЗЗСО та іншими

студентами-практикантами;

- уроки (не обов'язково за фахом) провідних учителів ЗЗСО;
- відкриті уроки (не обов'язково за фахом), які проводяться в класі, за яким студента-практиканта закріплено в ролі класного керівника.

11. Брати участь у обговоренні відвіданих занять, проводячи аналіз таких занять та висловлюючи власне бачення.
12. Провести не менше 15 пробних та 5 залікових уроків з математики та інформатики (у співвідношенні 3:2).
13. Самостійно (але з обов'язковою перевіркою вчителя) підготувати не менше 5 планів-конспектів уроків та одного виховного заходу.
14. Проводити детальний аналіз кожного проведеного та відвіданого уроку з урахуванням психолого-педагогічних аспектів.
15. За допомогою вчителя-керівника практики удосконалювати власні знання щодо проведення позакласної та позашкільної роботи з учнями окремих класів, відточувати майстерність проведення таких занять.
16. Провести один пробний та один заліковий виховні заходи.
17. Ознайомитися з роботою вчителя (асистента вчителя) в класах, де є учні з особливими освітніми потребами; щонайменше 1 день за час практики провести в інклюзивно-ресурсному центрі, познайомитися з його працівниками та вихованцями, вести спостереження за їх роботою. Вчитися застосовувати знання з інклюзивної педагогіки для набуття необхідних компетентностей та досвіду роботи з дітьми з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивного та спеціального навчання.
18. Вивчати колектив класу та кожного учня зокрема, за якими студента закріплено в ролі класного керівника. За результатами спостережень та комунікації, написати психолого-педагогічну характеристики учня та класу.
19. Протягом практики кожен студент повинен добре вивчити систему роботи кабінетів, проаналізувати ефективність їх використання у навчальному процесі.

ДИДАКТИЧНА КАРТА

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин
Змістовий модуль 1. Організаційна робота (26 год.)	
Тема 1. Участь у настановчій конференції.	2
Тема 2. Знайомство з ЗЗСО; з керівниками практики від ЗЗСО (з учителями математики та інформатики, з класним керівником); з класами, у якому буде проходити практика, з класом, в якому студент буде виконувати роль класного керівника.	4
Тема 3. Ознайомлення з внутрішнім розпорядком ЗЗСО.	2
Тема 4. Підбір навчальної, навчально-методичної літератури, інтернет-ресурсів для роботи під час практики.	8

Тема 5. Робота з класним журналом, електронним журналом, щоденниками учнів, робота з паперовою та електронною документацією ЗЗСО, оцінювання результатів навчання учнів НУШ тощо.	10
Змістовий модуль 2. Навчальна робота (230 год.)	
Тема 6. Ознайомлення з календарним та поурочним плануванням з математики та інформатики. Складання власного графіка відвідування та проведення уроків на час педагогічної практики.	12
Тема 7. Спостереження за уроками вчителів математики / інформатики, провідних вчителів ЗЗСО.	60
Тема 8. Підготовка до уроків: написання конспектів уроків, підготовка презентацій, роздаткового матеріалу до уроків. Перевірка зошитів, самостійних та контрольних робіт.	99
Тема 9. Проведення пробних уроків з математики та інформатики. Аналіз цих уроків.	20
Тема 10. Проведення залікових уроків з математики та інформатики.	5
Тема 11. Спостереження за роботою асистента вчителя під час його роботи з учнями з ООП. Відвідування інклюзивно-ресурсного центру.	10
Тема 12. Відвідування уроків математики / інформатики в 5-6 класах (котрі навчаються за програмою НУШ). Підготовка конспектів уроків та проведення уроків у таких класах.	12
Тема 13. Ознайомлення з можливостями використання віртуальних лабораторій, STEM-лабораторій під час проведення уроків математики / інформатики (та / або фізики, хімії, географії, біології тощо).	12
Змістовий модуль 3. Виховна та позакласна робота (54 год.)	
Тема 14. Знайомство з учнями. Участь в бесідах класного керівника з учнями на виховні та педагогічні теми.	18
Тема 15. Підготовка та проведення виховних годин, екскурсій.	18
Тема 16. Підготовка та проведення позакласних / позашкільних заходів.	18
Змістовий модуль 4. Підготовка звітної документації (20 год.)	
Тема 17. Написання звіту про проходження педагогічної практики та оформлення документації навчально-педагогічної практики.	18
Тема 18. Участь у підсумковій конференції.	2
ВСЬОГО:	330

Завдання для самостійної роботи

1. На основі навчальних програм з математики / інформатики, проаналізувати зміст, структуру та послідовність матеріалу, який вивчатиметься під час проходження педагогічної практики.
2. Опрацювати відповідний зміст матеріалу шкільних підручників, з якими працюють вчителі математики / інформатики в класах, за якими закріплено студента.
3. Опрацювати календарне планування роботи вчителя та план виховної роботи класного керівника (того класу, до якого прикріплено даного студента).
4. Скласти детальний план проходження практики на весь період практики.
5. Систематично опрацьовувати науково-методичну літературу та необхідні для практики додаткові джерела / інтернет-ресурси, які потрібні для організації

навчальної та навчально-виховної роботи зі школярами.

6. Збирати, систематизувати та узагальнювати інформацію, потрібну для написання психолого-педагогічної характеристики на одного із учнів класу, за яким студента закріплено в ролі класного керівника.
7. Систематично опрацьовувати потрібні для роботи в ЗЗСО матеріали та, відповідно до плану роботи класного керівника, допомагати йому в проведенні поза класної та позаурочної роботи.
8. Впродовж практики вивчати методiku організації роботи вчителя математики / інформатики (та, додатково, провідних вчителів ЗЗСО), класного керівника.
9. Проаналізувати особливості використання кабінетної системи та різних засобів навчання у процесі формування знань. Звернути увагу на роботу в змішаному та дистанційному форматі.
10. Ознайомлення з матеріальним та навчально-методичним забезпеченням кабінету математики / інформатики в ЗЗСО, з можливостями використання віртуальних лабораторій, STEM-лабораторій під час проведення уроків математики / інформатики (та / або фізики, хімії, географії, біології тощо).

Звітність²

Протягом трьох днів після останнього дня практики в ЗЗСО студент подає на кафедру алгебри та інформатики керівнику практики від кафедри для перевірки³ документи:

1. **Щоденник** педагогічних спостережень, в якому коротко відображена вся робота практиканта протягом не менше шести годин перебування в ЗЗСО кожного дня практики⁴ (підписаний вчителем, класним керівником, директором ЗЗСО, керівником практики від кафедри; в кінці — печатка ЗЗСО).
2. Розширені **плани-конспекти 5-ти залікових уроків**⁵, проведених практикантом (два — із протоколами обговорення, виставленими у 12-бальній системі оцінками, підписані всіма присутніми на уроці вчителями, студентами-практикантами та керівником практики від кафедри; решта — з виставленими у 12-бальній системі оцінкою за проведення уроку; підписані вчителем і керівником практики від кафедри).

---

² Зразки оформлення документації див. у додатках 2, 3.

³ Оформлені відповідним чином та відскановані у форматі pdf звітні документи про практику потрібно приєднати до відповідної вкладки в Classroom, а оригінали цих документів передати на кафедру алгебри та інформатики.

⁴ Кожне заняття, проведене студентом-практикантом повинне бути коротко записане у щоденнику практики (клас, предмет, тема, мета, зразки завдань для роботи в аудиторії, для самостійної, домашньої роботи тощо) та на початку підписаний викладачем, який читає цей предмет (резолуція «Погоджено з викладачем»).

⁵ В кінці кожного конспекту залікового уроку вчитель математики / інформатики (відповідно) пише власні короткі коментарі та зауваження щодо наповнення, оформлення та проведення цього уроку, виставляє оцінку (за 12-бальною шкалою) та підписує. Кожен з цих конспектів перевіряє та підписує в кінці керівник практики від факультету.

3. Розширений **план-конспект виховного заходу**^{6,7} (з виставленою у 12-бальній системі оцінкою за проведення, підписаний студентом та класним керівником).
4. **Відеофрагмент** одного з проведених уроків.
5. **Відеофрагмент** виховного заходу.
6. **Характеристика класу** (підписана студентом та класним керівником цього класу).
7. **Характеристика учня** (підписана студентом та класним керівником цього класу).
8. **Характеристика студента-практиканта як вчителя математики та інформатики** (з виставленою у 12-бальній системі оцінкою, підписана вчителями математики, інформатики, директором закладу, печатка закладу).
9. **Характеристика студента-практиканта як класного керівника** (з виставленою у 12-бальній системі оцінкою, підписана класним керівником, директором закладу, печатка закладу).
10. Звіт з практики.

Щоденник практики рекомендується оформлювати в зошиті (60-96 стор.) або в електронному вигляді. Записи потрібно починати з першого дня проходження практики.

Плани-конспекти уроків та виховного заходу і т.п. можна, за бажанням, подати в цьому ж зошиті в кінці (з усіма потрібними підписами та печатками) або на окремих листках формату А4.

ЗАУВАЖЕННЯ. Враховуючи «Положення про впровадження елементів дуальної форми навчання в освітній процес» [2], студенти 4 курсу, основним місцем роботи яких є заклад загальної середньої освіти, а основне навантаження складає не менше 9-ти годин математики / інформатики у 5-9 класах, можуть подавати лише такі документи:

1. **Довідка з місця роботи** про те, що студент працює у даному ЗЗСО — із вказаною кількістю годин математики / інформатики у його тижневому навантаженні та в яких класах (довідка підписана директором ЗЗСО, печатка ЗЗСО).
2. **Характеристика студента-практиканта як вчителя математики та як класного керівника** з виставленою оцінкою (у 12-бальній шкалі) за його роботу (підписана заступником директора з виховної роботи, директором ЗЗСО, печатка ЗЗСО).
3. Розширений **план-конспект одного залікового (відкритого) уроку**, проведеного практикантом під час практики (із протоколом обговорення, виставленою оцінкою (у 12-бальній шкалі), підписаний всіма присутніми на уроці вчителями, та директором або заступником директора з навчальної роботи).
4. **Відео-фрагмент** (не менше 15 хвилин) залікового (відкритого) уроку, проведеного практикантом під час практики (долучити до папки на Google-диску).
5. Розширений **план-конспект виховного заходу з математики** (підписаний

---

⁶ Виховний захід, проведений студентом-практикантом на початку повинен бути підписаний класним керівником класу, в якому проводиться цей захід (резолуція «Погоджено з класним керівником»).

⁷ В кінці план-конспекту виховного заходу класний керівник пише власні короткі коментарі та зауваження щодо наповнення, оформлення та проведення цього заходу, виставляє оцінку (за 12-бальною шкалою) та підписує. Конспект перевіряє та підписує в кінці керівник практики від факультету.

студентом-практикантом та директором або заступником директора з виховної роботи).

6. **Характеристика класу** (підписана студентом та класним керівником цього класу).
7. **Характеристика учня** (підписана студентом та класним керівником цього класу).

Критерії оцінювання

Оцінювання студентів здійснюється на основі результатів їх роботи. Об'єктом оцінювання знань студентів є програмний матеріал практики, виконання якого перевіряється під час етапів контролю.

Оцінювання знань студентів здійснюється за 100-бальною шкалою. Результати роботи студентів впродовж практики оцінюються в ході практики за кожен вид діяльності та поточного контролю в діапазоні від 1 до 70 балів, а результати підсумкового контролю (захисту) оцінюються від 1 до 30 балів.

Критерії оцінки та бали				Максимальна кількість балів
ЕТАП 1. РОБОТА В НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ (оцінки за цей етап виставляють вчителі математики, інформатики та класний керівник з того ЗЗСО, у якому студент проходить практику)				
1. Відвідування та дотримання правил внутрішнього розпорядку ЗЗСО				
студент не відвідував ЗЗСО без вказування причини	студент не відвідував ЗЗСО з поважної причини, проте виконував завдання практики в дистанційному форматі (в індивідуальному порядку), за узгодженням з керівниками практики від ЗЗСО та кафедри	студент дотримувався правил внутрішнього розпорядку ЗЗСО, вказівок її директора і керівника практики; виконував усі види робіт, передбачені програмою та завданням педагогічної практики, акуратно і ретельно готувався до уроків, проводив позакласну роботу, для учнів є зразком дисциплінованості, ввічливості, працьовитості й організованості.		3
0	1-2	3		
2. Відвідування: уроків та факультативних занять з математики/інформатики, занять гуртків з математики та інформатики (якщо такі є в ЗЗСО); виховних заходів, які проводяться учнями навчального закладу; уроків (не обов'язково за фахом) провідних учителів ЗЗСО; уроків (не обов'язково за фахом), які проводяться для учнів класу, за яким студента-практиканта закріплено в ролі класного керівника				
не відвідував	відвідав лише 1-2 заходи із перерахованих, про що є запис в щоденнику практики	відвідав не менше 4-х таких заходів, проте не всі з них описано (проаналізовано) в щоденнику практики	відвідав не менше 5-ти таких заходів, всі з них описано та проаналізовано з методичної точки зору в щоденнику практики	3
0	1	2	3	
3. Проведено не менше 15 пробних уроків				
проведено менше 6 пробних уроків (є конспекти лише окремих з них або конспекти оформлено неправильно)	Проведено від 6 до 14-ти пробних уроків (конспекти є, до деяких можливі зауваження)	Проведено 15 та більше пробних уроків (до кожного з них є конспекти, оформлені за правилами)		5
0-1	2-4	5		

4. Проведено 5 залікових уроків (три – з математики, два – з інформатики)				
<p>Оцінка за кожен проведений урок виставляється за 12-бальною шкалою – сумарно можна отримати максимум 60 балів.</p> <p>ЗАУВАЖЕННЯ: Додатково можна виставити по 1 балу за оригінальність кожного з таких підготовлених уроків та по 1 балу – за підготовлену до них презентацію (тобто додатково студент може отримати до 10-ти додаткових балів)</p> <p>Отриманий результат множиться на коефіцієнт 0,4.</p>				24 (+4 додаткових бали)
5. Самостійно (але з обов'язковою перевіркою вчителя) підготовлено два плани-конспекти уроку				
конспектів немає	самостійно підготовлено один конспект	самостійно підготовлено два конспекти, проте з помилками та неточностями	обидва конспекти підготовано самостійно та правильно	5
0	1-2	3-4	5	
6. Підготовано та проведено один заліковий виховний захід				
захід не було підготовлено / не поведено		захід було підготовано, є конспект (сценарій) цього заходу		6
0		оцінка за підготовлений та проведений захід, яку виставляє класний керівник у 12-бальній системі, множиться на 0,5		
7. Ступінь самостійності студента під час практики, його активна позиція під час практики				
Під час практики студент не виявляв жодної самостійності та активності, не виконував покладені на нього обов'язки вчителя математики / інформатики та класного керівника	Під час практики студент зрідка виявляв активність під час практики, не завжди виконував покладені на нього обов'язки вчителя математики / інформатики та класного керівника	Під час практики студент був активним, чітко та якісно виконував покладені на нього обов'язки вчителя математики / інформатики та класного керівника		4
0	1-2	3-4		
Разом за ЕТАП 1				50
ЕТАП 2. ПЕРЕВІРКА ДОКУМЕНТАЦІЇ (оцінки за цей етап виставляє керівник практики від кафедри після перевірки поданої документації)				
8. Ведення щоденника практики				
щоденник практики відсутній	щоденник є, але записи в ньому несистематичні, немає аналізу всіх відвіданих уроків	щоденник є, записи в ньому систематичні, є короткі аналізи всіх відвіданих уроків, студент робить власні висновки щодо кожного відвіданого уроку		7
0	1-4	5-7		
9. Конспекти уроків				
Конспекти уроків відсутні	Кожен з 5-х конспектів залікових уроків оцінюється максимально в 1 бал, якщо він оформлений згідно з вимогами			5
0				

10. Конспект залікового виховного заходу		
Конспект зходу відсутній 0	Конспект виховного заходу оцінюється максимально в 1 бал, якщо він оформлений згідно з вимогами	1
11. Характеристики класу та учня		
Характеристики відсутні 0	Студент повинен підготувати характеристику класу та характеристику учня – кожна з них оцінюється по 2 бали.	4
12. Звіт практики		
Звіт відсутній 0	Звіт з практики оцінюється максимально в 3 бали, якщо він оформлений згідно з вимогами	3
Разом за ЕТАП 2		20
ЕТАП 3. ЗАХИСТ ПРАКТИКИ⁸ (даний етап оцінює комісія з захисту практики)		
Доповідь студента щодо практики є невпевненою, містить неточності та (або) помилки, студент не може відповісти на (додаткові) питання щодо практики, неспроможний відповісти на питання щодо відкритих уроків та виховного заходу		1-6
Доповідь студента за змістом практики є неповною, містить незначні неточності, студент намагається дати відповідь на поставлені (додаткові) запитання		7-12
Доповідь студента щодо педагогічної практики є впевненою, проте він допускає неточності у відповідях на поставлені додаткові запитання, не завжди може чітко та в повній мірі обґрунтувати основні питання щодо відкритих уроків та виховних заходів		13-18
Доповідь студента щодо змісту педагогічної практики є впевненою, він дає правильні відповіді на всі поставлені запитання, проте не завжди впевнений в аргументації, або не завжди коректно формулює власні міркування		19-28
Доповідь студента по педагогічній практиці є чіткою та впевненою, він дає правильні та чіткі відповіді на всі поставлені запитання, правильно аргументує кожную відповідь		29-30
Разом за ЕТАП 3		30
ЗАГАЛОМ:		100

⁸ Захист практики є ОБОВ'ЯЗКОВИМ. У випадку неявки студента на захист, кафедра призначає іншу дату захисту практики.

Підведення підсумків практики

Результат захисту педагогічної практики заноситься в екзаменаційну відомість, проставляється в заліковій книжці та в журналі обліку успішності студентів в деканаті.

Завідувач кафедри (або відповідальний за практику по факультету) інформує адміністрацію факультету про результати проходження педагогічної практики на засіданні Вченої ради факультету та ці результати затверджуються протоколом засідання Вченої ради факультету.

Переведення даних 100-бальної шкали оцінювання в 4-х бальну та шкалу за системою ECTS здійснюється в такому порядку

Шкала оцінювання

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
	Оцінка (бали)	Пояснення за розширеною шкалою
Відмінно	A (90-100)	відмінно
Добре	B (80-89)	добре
	C (70-79)	
Задовільно	D (60-69)	задовільно
	E (50-59)	
Незадовільно	FX (35-49)	незадовільно
	F (1-34)	

Рекомендована література

Основна

1. Положення про проведення практики студентів Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича (затверджене Вченою радою ЧНУ ім. Ю. Федьковича 31 серпня 2020 року, протокол № 7) [Збірник нормативних документів ЧНУ_2021.pdf - Google Диск \(ст. 113\)](#)
2. Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України: затв. наказом МОНУ від 08.04.93. № 93 та зареєстр. в Міністерстві юстиції України 30.04.93 за № 35. [Про затвердження Положення про пр... | від 08.04.1993 № 93 \(rada.gov.ua\)](#)
3. Закон України «Про освіту» від 5.09.2017р. Київ: АЛЕРТА, 2018. 120с. www.golos.com.ua/article/294010.
4. Положення про впровадження елементів дуальної форми навчання в освітній процес (затверджене Вченою радою ЧНУ ім. Ю. Федьковича 30 червня 2020 року, протокол № 6) // [Збірник нормативних документів ЧНУ_2021.pdf - Google Диск \(ст. 291\)](#)
5. Концепція національно-патріотичного виховання дітей та молоді // Інф. зб. та коментарі Міністерства освіти і науки України. 2015. № 8. С. 87 – 95.
6. Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів (вихованців) у системі загальної середньої освіти // Інф. зб. та коментарі Мін. освіти і науки України. 2011. № 4 – 5 – 6. С. 84 – 93.
7. Концептуальні засади реформування середньої освіти // [Book-FINAL-CS6-UPD \(mon.gov.ua\)](#)
8. Формування професійної компетентності майбутніх педагогів: збірник науково-методичних праць / За заг. ред. В. Є. Литньова, Н. Є. Колесник, Т. В. Наумчук. — Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2014. — С. 425-431.
9. Башкір О.І. Роль педагогіки в системі підготовки майбутніх учителів нової української школи. Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах. Запоріжжя : КПУ, 2018. Вип. 60. С. 12-17.

10. Безперервна пропедевтична педагогічна практика: Методичні рекомендації для здобувачів вищої педагогічної освіти першого (бакалаврського) рівня другого року навчання / за ред. С. Т. Золотухіної. Харків : Планета-Принт, 2019, 42 с.
11. Наскрізна педагогічна практика: Навч.-метод. посіб. / за ред. А.А. Сбруєвої.— Суми, 2016.— 324 с.
12. Педагогічна практика «Пробні уроки» : навч.-метод. посіб. / І.С. Руснак, М.Г. Іванчук, Т.Д. Федірчик та ін.— Чернівці : Чернів. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2006.— 159 с.

Допоміжна

13. Практична підготовка студентів-магістрів спеціальності 014.04 – Середня освіта (Математика): Методичні вказівки / Укл.: Колісник Р.С., Мартинюк О.В., Сікора В.С.– Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2022. – 52 с.
14. Навчальна, педагогічна та переддипломна практики: Методичні вказівки для студентів спеціальності 080101 – Математика / Укл.: Петришин Р.І., Сікора В.С.– Чернівці: Рута, 2005.

Інформаційні ресурси

15. [Загальна середня освіта | Міністерство освіти і науки України \(mon.gov.ua\)](http://mon.gov.ua)
16. [Навчальні програми, підручники та навчально-методичні посібники, рекомендовані МОН | Міністерство освіти і науки України \(mon.gov.ua\)](http://mon.gov.ua)
17. [Нова українська школа | Міністерство освіти і науки України \(mon.gov.ua\)](http://mon.gov.ua)
18. [Державний стандарт базової середньої освіти | Міністерство освіти і науки України \(mon.gov.ua\)](http://mon.gov.ua)
19. Державний стандарт базової і повної середньої освіти [Про затвердження Державного ста... | від 23.11.2011 № 1392 \(rada.gov.ua\)](http://rada.gov.ua)
20. Уроки Всеукраїнської школи онлайн:
<https://mon.gov.ua/ua/tag/vseukrayinska-shkola-onlajn> ; [ВШО \(e-school.net.ua\)](http://e-school.net.ua)
21. Онлайн-уроки на сайті Топ Школа (безкоштовні авторські відео уроки з математики):
[Топ Школа - YouTube](https://www.youtube.com/channel/UC...)
22. [Курси підвищення кваліфікації для вчителів математики | «На Урок» \(naurok.com.ua\)](http://naurok.com.ua)
23. [Математика. Просто | EdEra \(ed-era.com\)](http://ed-era.com)
24. [Науково-педагогічний проєкт «Інтелект України» — Головна \(intellect-ukraine.org\)](http://intellect-ukraine.org)
25. [Факультет математики та інформатики - Факультет математики та інформатики \(chnu.edu.ua\)](http://chnu.edu.ua)
26. Сайт наукової бібліотеки Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича
<http://www.library.chnu.edu.ua/>
27. [Навчання дітей у спеціальних закладах освіти | Міністерство освіти і науки України \(mon.gov.ua\)](http://mon.gov.ua)
28. Уроки проєкту «Навчання без меж», розробленого МОН України, який передбачає трансляцію відеоуроків для школярів 5-11 класів мовою жестів: https://megogo.net/ua/school_ua

ДОГОВІР № _____

на проведення практики студентів закладу вищої освіти

місто Чернівці “___” _____ 202__ р.

Ми, що нижче підписалися, з однієї сторони, Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича (далі — навчальний заклад), в особі першого проректора професора Василя БАЛУХА (посада, прізвище та ініціали)

що діє на підставі статуту (статут або доручення),

і, з іншої сторони, _____ (назва підприємства, організації, установи)

(надалі – база практики), в особі директора (посада)

_____, чинного на підставі (прізвище та ініціали)

_____, (далі – сторони) (статут підприємства, розпорядження, доручення)

уклали між собою договір:

1. База практики зобов'язується:

1.1. Прийняти студентів на практику згідно з календарним планом:

№ з/п	Спеціальність	Курс	Вид практики	Кількість студентів	Терміни практики	
					початок	закінчення

1.2. Призначити наказом кваліфікованих фахівців для керівництва практикою.

1.3. Створити належні умови для використання студентами програми практики, не допускати їх до зайняття посад та виконання робіт, що не відповідають програмі практики та майбутньому фаху.

1.4. Забезпечити студентам умови безпечної роботи на конкретному робочому місці. Проводити обов'язкові інструктажі з охорони праці: ввідний та на робочому місці. У разі потреби навчати студентів-практикантів безпечних методів праці.

1.5. Надати студентам-практикантам можливість користуватись матеріально-технічними засобами та інформаційними ресурсами, необхідними для виконання програми практики.

1.6. Забезпечити облік відвідування баз практики студентів. Про всі порушення трудової дисципліни, внутрішнього розпорядку та про інші порушення повідомляти заклад вищої освіти.

1.7. Після закінчення практики надати характеристику на кожного студента-практиканта, у котрій

відобразити виконання програми практики, якість підготовленого ним звіту тощо.

- 1.8. Надавати студентам можливість збору інформації для курсових та дипломних робіт за результатами діяльності підприємства, яка не є комерційною таємницею, на підставі направлень кафедр.
- 1.9. Додаткові умови _____

Заклад вищої освіти зобов'язується:

- 2.1. До початку практики надати базі практики для погодження програму практики, а не пізніше ніж за тиждень – список студентів, яких направляють на практику.
- 2.2. Призначити керівниками практики кваліфікованих викладачів.
- 2.3. Забезпечити дотримання студентами трудової дисципліни і правил внутрішнього трудового розпорядку. Брати участь у вирішенні комісією бази практики нещасних випадків, що трапилися зі студентами під час проходження практики.
- 2.4. Заклад вищої освіти зобов'язується не розголошувати використану інформацію про діяльність підприємства через знищення курсових, дипломних робіт та звітів у встановленому порядку.
- 2.5. Додаткові умови _____

2. Відповідальність сторін за невиконання угоди:

- 3.1. Сторони відповідають за невиконання покладених на них обов'язків щодо організації і проведення практики згідно із законодавством про працю в Україні.
- 3.2. Усі суперечки, що виникають між сторонами за договором, вирішуються у встановленому порядку.
- 3.3. Договір набуває сили після його підписання сторонами і діє до кінця практики згідно з календарним планом.
- 3.4. Договір складений у двох примірниках: по одному – базі практики і закладу вищої освіти.
- 3.5. Місцезнаходження сторін:

Заклад: м. Чернівці, вул. Коцюбинського, 2

База практики: _____

Підписи та печатки:

**Чернівецький національний
університет імені Юрія Федьковича:**

Від бази практики:

_____
(підпис) (прізвище та ініціали)

_____
(підпис) (прізвище та ініціали)

М.П. “___” _____ 202__ року

М.П. “___” _____ 202__
року

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
Факультет математики та інформатики
Кафедра алгебри та інформатики

Звіт
про проходження педагогічної практики

на базі Чернівецького багатoproфільного ліцею № 111

Виконала: студентка 4 курсу 406 групи (денної форми навчання)

Іваненко Ірина Іванівна
(підпис, прізвище, ім'я по-батькові студента)

Дата складання звіту: 17 березня 20__ року

Керівник від кафедри _____ доцент Петренко П.П.
(підпис, прізвище, ініціали)

Керівник від бази практики _____ вчитель математики Михайленко М.М.
(підпис, прізвище, ініціали)

Керівник від бази практики _____ вчитель інформатики Максименко М.М.
(підпис, прізвище, ініціали)

Класний керівник _____ вчитель інформатики Максименко М.М.
(підпис, прізвище, ініціали)

Чернівці – 20__

Основні вимоги до звіту студентів про проходження педагогічної практики

1. *Структура звіту:* титульний лист, зміст, вступ, основна частина, висновки, список літератури, додатки (якщо є).
2. *Вимоги до змісту звіту:*
  - 2.1. *Вступ:* загальні відомості про базу практики (місцезнаходження, кількість класів, учнів, вчителів тощо — коротко).
  - 2.2. *Основна частина:* розповідь про проходження практики (для схеми можна скористатися наведеними нижче в пунктах I–III запитаннями).
  - 2.3. *Висновки:* перелік основних результатів виконаної роботи, пропозиції щодо їх використання.
3. *Правила оформлення звіту.* Звіт оформляється на одній стороні аркуша формату А4 з дотриманням наступних розмірів полів: ліве – 30мм, праве – 10мм, верхнє і нижнє – 20мм. Звіт може бути оформлений з використанням комп'ютера. Листи звіту нумерують арабськими цифрами. Номер проставляють в правому верхньому кутку листа. На титульному листі номер не ставлять, але включають його в загальну нумерацію листів. Нумерація листів – наскрізна, включаючи таблиці, ілюстрації, схеми та інше. Текст основної частини при необхідності поділяють на розділи, підрозділи та пункти (їх не потрібно починати кожен з нової сторінки окремо). Титульний лист є першим листом звіту й оформляється згідно з поданим вище зразком.
4. Кожна сторінка звіту (окрім, можливо, змісту та вступу) повинна бути заповнена щонайменше на 80%.

У кожному звіті студентів-практикантів про їх роботу за час практики варто коротко описати всі ті види організаційної, навчально-методичної та виховної роботи, котру студент виконував під час практики. Наприклад, студент може надати (у вигляді розповіді) **відповіді** на такі питання:

I. Організаційна робота

1. У яких класах проходила педагогічна практика?
2. Коротка інформація про вчителів-керівників практики від ЗЗСО (ППП та звання вчителя математики, вчителя інформатики та класного керівника).
3. У якому форматі проходила педагогічна практика (очно, дистанційно, змішано)? Ваші враження (коротко).
4. Перерахувати, з якими підручниками, посібниками, інтернет-ресурсами працювали під час практики.
5. Перерахувати, з якою шкільною документацією познайомилися під час цієї практики, яку заповнювали самостійно чи під керівництвом вчителя / класного керівника.

II. Навчальна робота

6. Скільки уроків відвідали з метою спостереження за роботою вчителів математики / інформатики, провідних вчителів ЗЗСО (вказати кількість та з яких предметів)?
7. Скільки уроків студентів-практикантів відвідано?

8. Скільки підготовлено конспектів уроків (самостійно, з допомогою вчителя, інших ресурсів)?
9. Скільки підготовлено презентацій, роздаткового матеріалу до уроків?
10. Скільки перевірено робочих зошитів учнів, самостійних та контрольних робіт?
11. Скільки разів відбувалося спостереження за роботою асистента вчителя під час його роботи з учнями з ООП, за роботою фахівців у інклюзивно-ресурсному центрі?
12. Скільки відвідано уроків математики / інформатики в 5-6 класах (котрі навчаються за програмою НУШ)? Чи готували конспекти уроків для роботи в таких класах? Якщо так, то скільки та на які теми?
13. Чи проводили заняття гуртка з математики / інформатики? Якщо так, то скільки та на які теми?

III. Виховна та позакласна робота

14. Опишіть клас, до якого Ви були прикріплені, його особливості.
15. Скільки разів Ви були присутні на класних зборах? Скільки провели самостійно? На які теми?
16. Скільки разів Ви спілкувалися з учнями, що не встигають або пропускають заняття? Які наслідки такого спілкування?
17. Які виховні заходи було відвідано за час педагогічної практики?
18. Які виховні заходи було організовано за час педагогічної практики?

IV. Методична робота

19. Скільки разів і на які теми Ви брали участь у бесідах: а) з директором ЗЗСО; б) з учителями, класним керівником?
20. Чи брали участь у педрадах, засіданнях предметних комісій? Якщо так, то опишіть коротко, які питання там розглядалися.
21. Із якими документами ЗЗСО Ви ознайомилися?

V. Висновки з педагогічної практики

Що дала педагогічна практика (враження, позитивні сторони, недоліки, пропозиції)?

Документація з педагогічної практики

I. Зразок оформлення щоденника педагогічної практики:

1. Титульна сторінка щоденника:

ЩОДЕННИК ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

студента-практиканта _____

(прізвище, ім'я, по-батькові)

4 курсу 40__ групи (денної / заочної форми навчання)

факультету математики та інформатики

спеціальності _____

Практика проводиться в _____

(повна назва навчального закладу)

_____ району _____ області

у _____ класах

з _____ до _____ 20__ року

Директор _____

Заступник директора з навчальної роботи _____

Заступник директора з виховної роботи _____

Вчитель математики (керівник від бази практики) _____

Вчитель інформатики (керівник від бази практики) _____

Класний керівник _____

Адреса навчального закладу _____

Телефон(и) _____

2. Наступна сторінка щоденника:

Погоджено:

Керівник практики від кафедри

_____
(підпис, прізвище, ініціали)
" ____ " _____ 20__ р.

Погоджено:

Вчитель математики _____
(підпис, прізвище, ініціали)

Вчитель інформатики _____
(підпис, прізвище, ініціали)

Класний керівник _____
(підпис, прізвище, ініціали)
" ____ " _____ 20__ р.

ПЛАН ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ⁹

Зміст запланованої роботи	Дата	Відмітка про виконання

Підпис студента-практиканта

II. Зразок оформлення записів у щоденнику практики:

Понеділок, 01 лютого 20__ року

9:00-10:00. Настановча нарада з питань проходження педагогічної практики.

10:00-11:00. Знайомство з дирекцією ЗЗСО та керівниками практики (вчителем математики / інформатики і класним керівником). Обговорення основних етапів проходження практики. Знайомство з розкладом дзвінків, уроків тощо.

3 урок. Математика, 5-А клас

Тема: «Дії над дробами»

Вчитель: Іваненко І.І.

_____
(підпис вчителя)

4 урок. Геометрія, 10-Б клас

Тема: «Прямокутна декартова система координат в просторі»

Вчитель: Іваненко І.І.

_____
(підпис вчителя)

5 урок. Інформатика, 10-А клас

Тема: «Робота в Microsoft Office Excel. Використання вбудованих формул»

Вчитель: Петренко П.П.

_____
(підпис вчителя)

6 урок. Фізика, 11-А клас

Тема: «Лінза. Властивості»

Вчитель: Федоренко Ф.Ф.

_____
(підпис вчителя)

⁹ У плані практики потрібно коротко описані основні етапи проходження практики — відвідування занять вчителів ЗЗСО, проведення пробних та залікових занять (всі види роботи студента під час практики описано у змісті практики та в обов'язках студента-практиканта).

7 урок. Перевірка контрольних робіт з алгебри учнів 9-А класу (23 роботи, 5 варіантів).

Тема: «Розв'язування квадратичних нерівностей»

Вчитель: Іванчук І.І.

_____
(підпис вчителя)

Коротко (у двох-трьох реченнях) щоразу описувати зміст відвіданого заняття, свої враження.

Викладач, у якого Ви відвідували заняття, повинен поставити свій підпис у Вашому щоденнику.

Власні (пробні) уроки студент-практикант описує детально, з наведенням конспекту такого заняття (або безпосередньо в тексті щоденника за той день, коли це заняття було проведене, або в кінці щоденника наводить всі конспекти разом). Аналогічно для залікових уроків та виховних заходів (зразки — див. далі).

III. Зразок оформлення конспекту залікового уроку:

Погоджено з вчителем

_____
(підпис, прізвище, ініціали)

" ____ " _____ 20__ р.

КОНСПЕКТ УРОКУ

студента-практиканта _____
(прізвище, ім'я, по-батькові)

4 курсу 406 групи (денної форми навчання) факультету математики та інформатики
з _____
(назва предмету)

у _____ класі _____
(повна назва навчального закладу)

Дата проведення уроку:

Тема уроку:

Мета уроку:

Обладнання:

План уроку та дозування часу:

Методика та прийоми проведення уроку:

Використана методична література:

Хід уроку (розгорнутий конспект уроку)

Підпис студента-практиканта.

Оцінка. Підпис вчителя-предметника.

IV. Зразок оформлення конспекту виховного заходу:

Погоджено

з класним керівником

_____
(підпис, прізвище, ініціали)
" ____ " _____ 20__ р.

КОНСПЕКТ ПОЗАКЛАСНОГО ВИХОВНОГО ЗАХОДУ

Назва виховного заходу _____

студента-практиканта _____
(прізвище, ім'я, по-батькові)

4 курсу 406 групи (денної форми навчання) факультету математики та інформатики
у _____ класі _____
(повна назва ЗЗСО)

Дата проведення виховного заходу:

Мета проведення:

Методи проведення:

Використана науково-популярна та методична література:

План проведення (сценарій):

Підпис студента-практиканта
Оцінка. Підпис класного керівника.

V. Методичні вказівки до вивчення особистості учня та написання його психолого-педагогічної характеристики

1. З першого дня педагогічної практики студент, проконсультувавшись з класним керівником, обирає одного учня для написання психолого-педагогічної характеристики (на 3-4 сторінках, підписана студентом, завірена класним керівником).

2. Вивчення особистості учня, його вікових та індивідуально-психологічних особливостей починається з першого дня перебування студента в ЗЗСО і закінчується в передостанній день педагогічної практики.

3. Вивчення особистості учня здійснюється за допомогою таких методів:

- ✎ об'єктивне спостереження (в ЗЗСО, на уроках, під час позакласної роботи, в інших місцях);
- ✎ бесіда (з учнем, з класним керівником, з учителями-предметниками, зі шкільним лікарем, з батьками);
- ✎ аналіз результатів діяльності учня (письмові роботи, малюнки тощо);
- ✎ природний експеримент (створення відповідних обставин в навчальному закладі, під час позакласних занять тощо).

4. Вивчати особистість учня потрібно тактовно, так, щоб він цього не помітив.

5. На першому тижні педпрактики учня рекомендується вивчати тільки за допомогою методу об'єктивного спостереження і тільки в ЗЗСО. Пізніше потрібно приєднувати й інші методи. Такої послідовності вивчення потрібно дотримуватися для того, щоб студент самостійно міг зібрати певні факти про учня, що стали б для нього вихідними та опорними при написанні психолого-педагогічної характеристики.

6. Зібраний матеріал допоможе з першого тижня педпрактики створити собі певне уявлення про особистість учня. Це уявлення (воно ж буде робочою гіпотезою) в процесі дальшого вивчення учня уточнюється, розширюється, інколи може докорінно змінюватися.

7. Отримані матеріали потрібно систематично аналізувати, наслідки аналізу слід порівнювати з наступними спостереженнями, шукати типові, істотні риси особистості учня.

8. Написання характеристики потрібно планувати так, щоб уже за 3-4 дні до закінчення педпрактики мати її в чорновому вигляді.

9. Під час педпрактики студент не тільки пасивний спостерігач, він впливає на формування особистості учня, виховує його.

10. Важливо уникати неправомірних узагальнень, що принижують гідність дитини і стають причиною “навішування ярликів”.

11. Характеристику має прочитати і підписати класний керівник того класу, в якому навчається учень.

Орієнтовна схема вивчення особистості учня та написання його психолого-педагогічної характеристики

I. Загальні відомості про учня:

1. Прізвище, ім'я, дата народження.
2. Клас, у якому вчиться (як довго вчиться у цьому класі, де вчився раніше).
3. Адреса проживання.
4. Де і ким працюють батьки.
5. Склад сім'ї та взаємини у ній.
6. Стан здоров'я дитини (за даними шкільного лікаря) та загальний фізичний розвиток.
7. Матеріальні умови життя сім'ї (хороші, задовільні, незадовільні).
8. Стосунки членів сім'ї, догляд за учнем, режим його дня. Правильність основної лінії виховання.

II. Успішність та ставлення до навчання:

1. Успішність (оцінки, що переважають, чи однаково успішний з різних предметів). Рівень знань.
2. Як учень вчився у попередніх класах. Заходи, що вживалися для покращення його успішності, їх результати.
3. Розвиток мови (її образність, емоційність, запас слів, уміння виразити свою думку письмово й усно).
4. Інтерес до занять і ставлення до навчання (основний мотив навчальної діяльності, чи з цікавістю вчиться, до яких предметів проявляє схильність, як ставиться до оцінки, до порад учителів і батьків).
5. Здатність до навчання:
  - ✍ особливості уваги (розвиток довільної уваги, її зосередженість, розподіл);
  - ✍ осмисленість сприйняття навчального матеріалу, швидкість осмислення матеріалу;
  - ✍ рівень і характер розвитку довільної і осмисленої пам'яті (заучує осмислено чи механічно; чи володіє прийомами довільного запам'ятовування; яка швидкість і міцність запам'ятовування, а також легкість відтворення; індивідуальні особливості пам'яті);
  - ✍ розвиток мислення (чи легко відрізняє суттєві і другорядні ознаки предметів та явищ; який рівень засвоєння загальних і абстрактних понять; чи вміє робити порівняння, узагальнювати, робити самостійні висновки);
  - ✍ розвиток уяви (багатство відтворюючої і творчої уяви в різних видах діяльності, в тому числі й навчальної).
6. Старанність у навчальній роботі.
7. Вміння вчитися (дотримання режиму дня; організованість: чи може самостійно працювати над книгою, заучувати матеріал, контролювати себе, складати плани, конспекти тощо).

III. Праця (уроки праці, громадська робота в ЗЗСО, праця вдома):

1. Ставлення до праці.
2. Чи володіє трудовими навичками й уміннями, чи легко їх набуває?
3. Організованість і дисциплінованість у праці.
4. Чи сформована звичка до тривалих трудових зусиль?
5. Яким видам праці віддає перевагу?

IV. Особливості самосвідомості:

1. Самооцінка (висока, низька, завищена, занижена).
2. Рівень досягнення успіху у різних сферах життєдіяльності: навчанні, спілкуванні, спорті, інші види діяльності (високий, низький, адекватний, неадекватний).

V. Спрямованість особистості та спеціальні здібності:

1. Інтереси (чим цікавиться учень; характер інтересів з погляду їхньої глибини й активності).
2. Переконавання, мрії, ідеали особистості (чи спостерігається домінування тих чи інших мотивів у поведінці).
3. Особливі здібності до певної діяльності (музики, малювання тощо), і в чому вони проявляються.
4. Про що мріє і що планує робити в майбутньому (як правило, така інформація зустрічається в характеристиці учня, починаючи з 6-го класу).

VII. Дисциплінованість та стосунки з колективом:

1. Загальна характеристика поведінки (поводиться спокійно, стримано чи проявляє зайву рухливість, непосидючість), комунікабельність.
2. Виконання шкільного режиму (дотримується режиму, порушує спеціально чи з необачності; не встигає вкластися у відведений час тощо).
3. Виконання вимог дорослих (з бажанням чи ні; чи часто відмовляється виконувати їх та які саме). Відмітити найбільші типові порушення дисципліни, якщо учень їх допускає.
4. Місце в колективі (чи користується авторитетом), ставлення до однокласників (чи рахується з думкою колективу, з ким дружить і на чому заснована дружба, чи бувають конфлікти з друзями, в чому їх причина). Чи задоволений своїм місцем в колективі і яке місце хотів би займати?
5. Чи подобається перебування в навчальному закладі (що особливо цінує в ній). Ставлення до вчителів (чи є контакт, повага до них), кого з вчителів особливо виділяє, любить.

VIII. Особливості характеру і темпераменту:

1. Яскраво виражені позитивні та негативні риси характеру: чуйність, доброта, колективізм, егоїзм, бездушність, добросовісність, наполегливість, самостійність, впертість тощо
2. Прояв особливостей темпераменту (в емоційній сфері, працелюбності,

рухливості і т.д.).

3. Переважний настрій (веселий, сумний, пригнічений), його стійкість. Чим викликана зміна настрою?

IX. Загальні психолого-педагогічні висновки:

1. Основні позитивні якості й недоліки особистості учня, що формуються. Визначити рівень його розумового розвитку (низький, середній, високий) і морального виховання. Причини (внутрішні і зовнішні) тих недоліків, що є (умови сімейного виховання, хвороби, відсутність певних здібностей, навичок роботи, проблеми в спілкуванні з однокласниками тощо).

2. Визначити важливі психолого-педагогічні завдання і шляхи подальшої виховної роботи з учнем, що стоять перед учителем.

VI. МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ до вивчення учнівського колективу та написання його психолого-педагогічної характеристики

1. З першого дня педпрактики за студентом закріплюють один клас, у якому він буде виконувати обов'язки класного керівника.

2. Вивчення учнівського колективу починається з першого дня перебування студента в ЗЗСО та закінчується в передостанній день педагогічної практики.

3. Вивчення класу здійснюється за допомогою таких методів:

- ✎ використання шкільної документації;
- ✎ об'єктивне спостереження (в ЗЗСО, на уроках, під час позакласної роботи, в інших місцях);
- ✎ бесіди (з учнями, з класним керівником, з учителями-предметниками, з шкільним лікарем, з батьками);
- ✎ аналіз результатів діяльності учнів (письмові роботи, роботи на виставки, конкурси, наявність відзнак, нагород за навчальні досягнення, участь та успіхи в спортивних і творчих змаганнях тощо).
- ✎ природний експеримент (створення відповідної обстановки в навчальному закладі, під час позакласних занять і т. п.)

4. Вивчати клас потрібно тактовно, так, щоб учні цього не помітили.

5. На першому тижні педпрактики потрібно зібрати об'єктивні дані про клас. Для цілеспрямованого спостереження потрібно знати структуру учнівського колективу, принципи, на яких він будується, та методика його виховання. Без цього неможливе правильне вивчення класу.

6. Матеріали вивчення класного колективу потрібно систематично аналізувати, наслідки аналізу слід порівнювати з наступними спостереженнями.

7. Під час педпрактики студент – не тільки пасивний спостерігач, він, як класний керівник, активно впливає на формування учнівського колективу.

8. Написання характеристики потрібно планувати так, щоб уже за 3-4 дні до закінчення педпрактики мати її в чорновому вигляді.

9. Характеристику класного колективу має прочитати і підписати класний керівник

класу.

Орієнтовна схема вивчення учнівського колективу та написання його психолого-педагогічної характеристики

I. Загальні відомості про клас:

1. Кількість учнів, в тому числі дівчат, хлопців.
2. Віковий склад учнів, загальна характеристика стану здоров'я, фізичного розвитку.
3. Коли сформовано основний колектив.
4. Які учні є новими у цьому класі.

II. Соціально-психологічні особливості учнів:

1. Актив класу. Лідери, ізольовані, зневажені. Як здійснюється опора на лідерів.
2. Успішність учнів.
3. Ставлення до громадського життя, участь у справах класу, навчального закладу як окремих учнів, так класу в цілому.
4. Участь у гуртковій роботі.
5. Ставлення до вчителів.
6. Рівень учнівського самоврядування. Організаторські здібності учнів класу, культура спілкування в класі.
7. Рівень вихованості учнів класу.

III. Особистісні риси та пізнавальні особливості учнів класу:

1. Мотиваційне середовище: інтереси, ідеали, переконання.
2. Самосвідомість: прагнення, самооцінка.
3. Індивідуально-типологічні особливості учнів: особливості темпераменту, моральні якості.
4. Особливості сприйняття, пам'яті, уваги, мислення, уяви.
5. Особливості психологічного стану деяких учнів.

IV. Участь батьків у житті класу, навчального закладу:

1. Загальна характеристика домашніх умов учнів.
2. Ставлення батьків до навчального закладу.
3. Чи систематично батьки слідкують за навчанням та поведінкою учнів, записами в їхніх щоденниках.

V. Педагогічні висновки:

1. Загальна оцінка класу.
2. Завдання, на виконання яких має спрямовуватися робота з класним колективом (формулюється з огляду на характеристику класу).

VII. Бланк протоколу психолого-педагогічного аналізу уроку (заходу)

Дата спостереження: « ____ » _____ 20__ року.

Клас _____

Учитель _____

Тема (назва) уроку (заходу) _____

Мета уроку/заходу (якщо озвучена під час уроку/заходу): _____

Мета відвідування: _____

Хід уроку (заняття) чи навчально-виховного заходу	Аналіз спостереження
1. Оцінка зовнішніх умов, що впливають на психолого-педагогічне сприйняття навчання	
2. Навчальна діяльність та емоційний стан учнів (дітей)	
3. Структура та динаміка уроку (заняття, заходу)	
4. Аналіз діяльності вчителя (вихователя)	

ВИСНОВКИ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ

_____

_____

Аспекти, на які слід звертати увагу
при психолого-педагогічному аналізі уроку

1. Оцінка зовнішніх умов, що впливають на психологічне сприйняття навчання:
розмір класної кімнати, температура повітря, освітлення, провітрюваність, розмір та розташування парт, дизайн інтер'єру, дидактичне оформлення, наявність предметів шкільного побуту, затишок у класі. **Початок уроку, мотивування учнів до роботи.**

2. Навчальна діяльність та емоційний стан учнів:

- ⇒ Позиція школяра – активна (суб'єкт навчальної діяльності — діє за власним спонуканням), чи пасивна (об'єкт — виконавець цілей та завдань учителя).
- ⇒ Володіння основними компонентами навчальної діяльності — постановка цілей, їх усвідомлення, вибір засобів рішення навчальних завдань, самоаналіз, самооцінка процесу і результатів навчальної діяльності.
- ⇒ Ведуча мотивація до навчання, яка виявляється на даному уроці.
- ⇒ Наявність ініціативи в учнів у процесі навчальної діяльності.
- ⇒ Наявність творчої або виконавчої позиції у дітей, тяготіння до дій за алгоритмом або евристичному розв'язуванню навчальних завдань, варіативності в рішеннях.
- ⇒ Прояви у дітей відповідальності за свої дії, уміння оцінювати себе та інших.
- ⇒ Наявність питань, доповнень, коментарів з боку учнів.
- ⇒ Ставлення до помилок – своїх і товаришів (чи є напруження, страх в ситуації помилки чи вона викликає жвавий інтерес і потребу її аналізу).
- ⇒ Комунікативні прояви учнів — відкритість; індивідуальність; нестандартність мовлення; невербальна сторона мовлення (експресія, контакт очей, поза, міміка тощо).
- ⇒ Схильність до кооперації або конкурентності — групова, парна робота, дискусії, колективні розв'язання навчальних завдань, взаємодопомога, співчуття в ситуаціях невдач, радість успіхам товаришів.
- ⇒ Ставлення учнів до учителя (повага, байдуже, підкорене, недоброзичливе, співчутливе, поблажливе тощо).
- ⇒ Зовнішній вигляд учнів (одяг, зачіска, слідування молодіжній моді й стилю).
- ⇒ Переважне самовідчуття і настрої на уроках (напруженість, страх, ентузіазм, радість, бадьорість, і життєрадісність або подавленість, роздратування, агресія).

3. Структура та динаміка уроку:

- ⇒ Рівень організованості уроку — співвіднесення спонтанності та впливу учителя на настрої дітей на уроці. Співвіднесення мимічно репродуктивної самостійної, творчої діяльності учнів, розвиток мислення учнів.
- ⇒ Співвіднесення монологічного та діалогічного спілкування між учителями та дітьми.
- ⇒ Спрямованість уроку: на процес або на результат учбової роботи.
- ⇒ Темп і рівень складності уроку, їх адекватність віку і контингенту класу.
- ⇒ Відповідність форм і методів учбової роботи віковим психофізіологічним особливостям учнів.

- ⇒ Наявність умов для успіху дітей, підвищення їхньої самооцінки позитивного настрою.
- ⇒ Оснащеність уроку засобами, які оптимізують навчальну діяльність дітей різних вікових категорій і психологічних типів (аудіальні, візуальні, кінестетичні).
- ⇒ Рефлексія уроку: обговорення з учнями знань, умінь, навичок, якими вони оволоділи під час роботи.

4. Аналіз діяльності вчителя:

- ⇒ Наявність фізичної або психологічної дистанції між учителем та дітьми («над», «під», «поруч», «разом»).
- ⇒ Переважаюче ставлення до класу.
- ⇒ Комунікбельність, вміння налагоджувати контакт з класом і кожним учнем; вміння слухати, емпатійність.
- ⇒ Засоби активізації роботи учнів, їх різноманітність та педагогічна доцільність.
- ⇒ Здатність до делегування повноважень школярам.
- ⇒ Співвідношення заохочень та покарань учнів (позиція «червоного олівця» або психологічної підтримки).
- ⇒ Здатність до диференціації та Індивідуалізації учбової роботи з учнями.
- ⇒ Стимулювання запам'ятовувань або розуміння, самостійності розумових дій (аналіз, синтез, порівняння, узагальнення, абстрагування, класифікація, систематизація).
- ⇒ Співвідношення примушення і фасилітації в засобах організації навчальної роботи.
- ⇒ Емоційна стійкість, володіння собою, переважаючи емоції.
- ⇒ Захопленість навчальним предметом, який викладається вчителем.
- ⇒ Адекватність індивідуальної манери поведінки учителя засобам його темпераменту.
- ⇒ Зовнішній вигляд учителя.
- ⇒ Ставлення учнів до вчителя.